

บทที่ 3

งานทางด้านผังเมือง และระบบสารสนเทศของกรุงเทพมหานคร

ในบทนี้จะกล่าวถึงการจัดการทางด้านผังเมือง และโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างสารสนเทศที่ที่จะนำมาใช้ในการบริหารงาน และปฏิบัติงานในกรุงเทพมหานคร ดังรายละเอียดที่จะกล่าวถึงดังต่อไปนี้

3.1 งานทางด้านผังเมืองของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

งานทางด้านผังเมืองของกรุงเทพมหานครอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักผังเมืองซึ่งมีโครงสร้างของหน่วยงานในปัจจุบันดังแสดงในรูปที่ 3.1 สำหรับหน้าที่รับผิดชอบหลัก ๆ ของสำนักผังเมือง ได้แก่ (กองผังเมือง, 2537)

- การจัดการสำรวจและจัดทำแผนที่
- การวิจัยข้อมูลทางผังเมือง
- การจัดทำแผนงานทางด้านผังเมือง
- การกำหนดวางผังพัฒนาเมือง
- การวางผังเพื่อจัดรูปที่ดินและปรับปรุงฟื้นฟูเมือง
- การออกกฎ ระเบียบ และทำการตรวจสอบเพื่อทำการควบคุมการดำเนินการที่มี

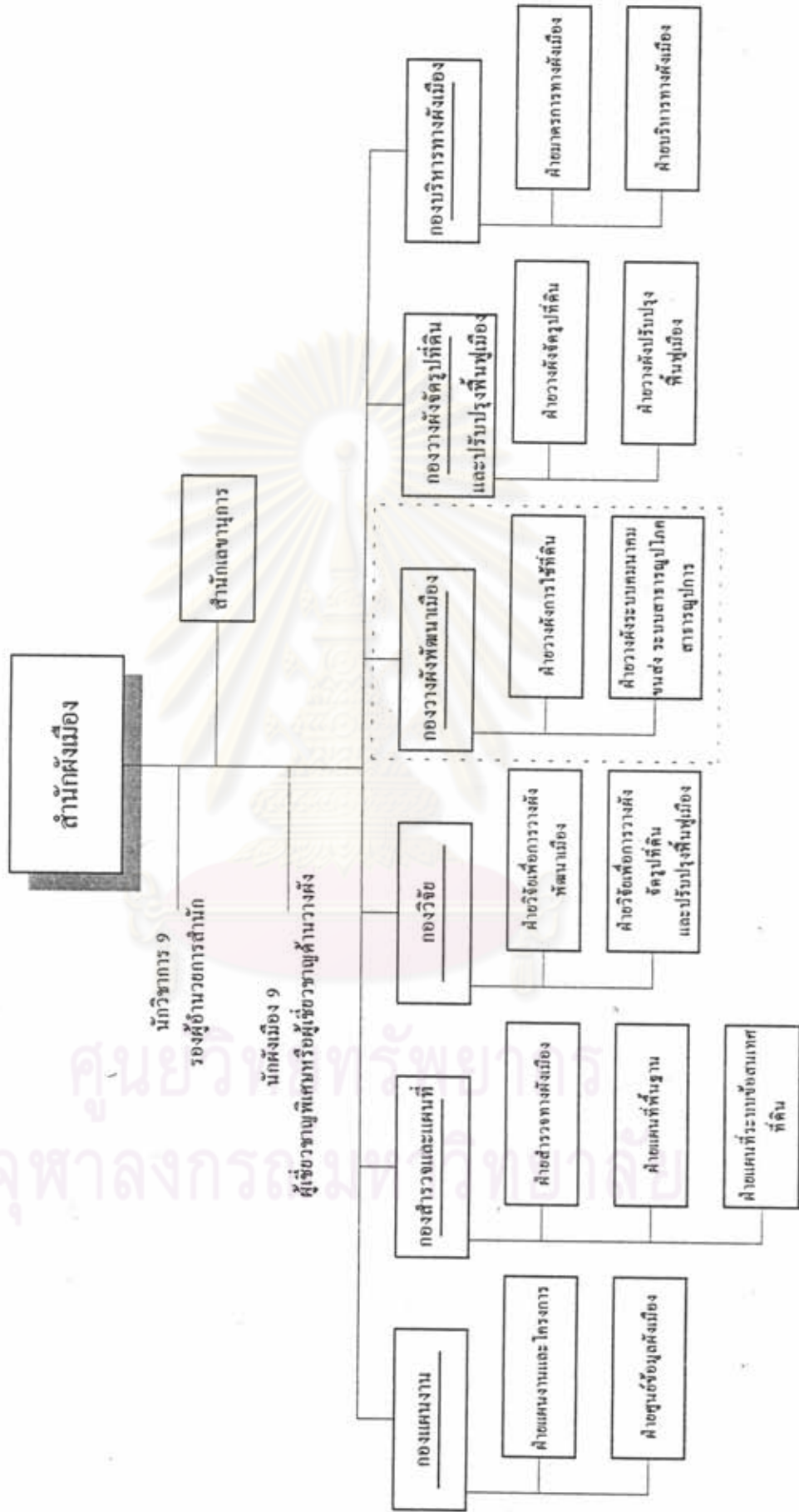
ผลกระทบต่อผังเมือง

ปัจจุบันสำนักผังเมืองได้มีความพยายามในการควบคุมการขยายตัวของเมืองให้ไปในทิศทางที่เหมาะสม โดยได้มีการจัดทำผังเมืองรวมซึ่งเป็นผังที่แบ่งพื้นที่ของกรุงเทพมหานครออกเป็นส่วนกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่แต่ละส่วนนั้น ซึ่งการดำเนินการนี้เป็นการดำเนินการในภาพรวมของทั้งกรุงเทพมหานคร สำหรับในส่วนของรายละเอียดในแต่ละพื้นที่นั้นสำนักผังเมืองได้มีการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถควบคุมการเจริญเติบโตของเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น โครงการจัดรูปที่ดิน และโครงการจัดทำข้อกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นต้น ซึ่งสำนักผังเมืองได้มอบหมายให้กองวางผังพัฒนาเมืองเป็นผู้ความรับผิดชอบทั้งสองโครงการ

กองวางผังพัฒนาเมืองเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดวางผังพัฒนาเมืองเพื่อกำหนดแนวทางในการควบคุมการเจริญเติบโตของเมืองให้เป็นอย่างมีแบบแผน และมีทิศทางที่แน่นอน ผังเมืองในเขตกรุงเทพมหานครประกอบด้วย ผังแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดิน

แผนภูมิแสดงโครงสร้างของสำนักผังเมือง

(พ.ศ. 2537 - 2539)

รูปที่ 3.1 แผนภูมิแสดงโครงสร้างของสำนักผังเมือง (พ.ศ. 2537 - 2539)

ผังการจัดสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ผังการจัดระบบคมนาคมขนส่ง ศึกษาและกำหนดมาตรฐานทางผังเมือง รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขผังเมืองที่ดำเนินการแล้วให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อเป็นการควบคุมการเกิดขึ้นของโครงการก่อสร้างทั้งขนาดใหญ่ และขนาดเล็กที่มีกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป การขยายตัวของเมืองก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน สภาพสิ่งแวดล้อมในทุก ๆ ด้าน โดยมีหน้าที่วางและจัดทำผังเมืองในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผังแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดิน ผังการจัดสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ผังการจัดระบบคมนาคมขนส่ง ศึกษาและกำหนดมาตรฐานทางผังเมือง รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขผังเมืองที่ดำเนินการแล้วให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลง กองวางผังพัฒนาเมืองประกอบด้วย 2 หน่วยงาน ได้แก่ ฝ่ายวางผังการใช้ที่ดิน และฝ่ายวางผังระบบคมนาคมขนส่ง ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ (กองผังเมือง, 2537)

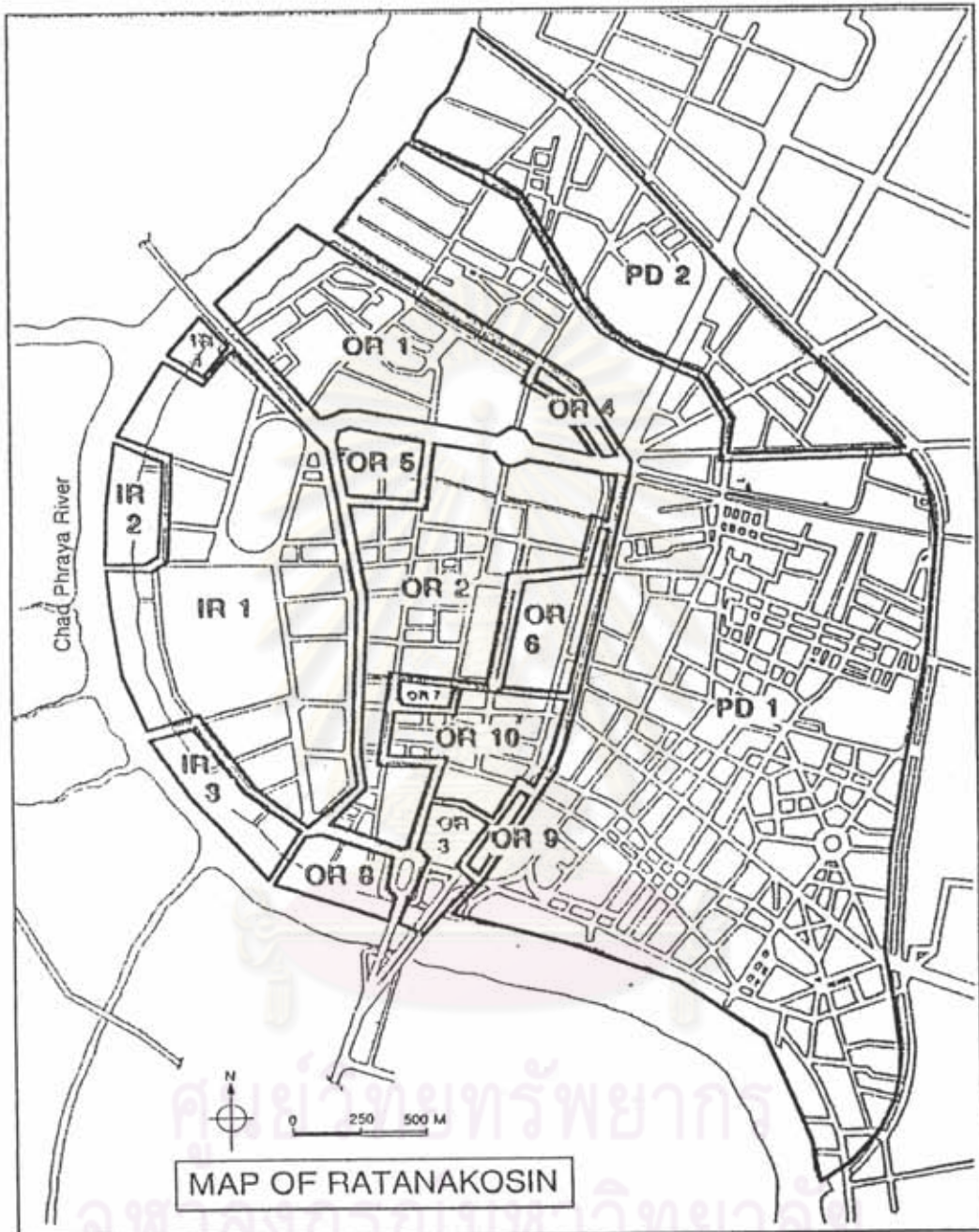
3.2 โครงการจัดทำข้อกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน

กองวางผังพัฒนาเมืองได้มีการจัดทำโครงการ โครงการจัดทำข้อกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อแก้ไขปัญหาการจราจรติดขัด และปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ซึ่งเป็นปัญหาหลักของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน โดยจัดทำเป็นข้อกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อควบคุมขนาดของอาคาร (Building Volume Control : BVC) มีการออกข้อกำหนดเกี่ยวกับสัดส่วนของพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (Floor Area Ratio : FAR) และอัตราส่วนของพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่ดิน (Building Coverage Ratio : BCR) มาเป็นเครื่องมือในการควบคุมความหนาแน่นของประชากร และการปลูกสร้างอาคารในพื้นที่บริเวณต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครให้เหมาะสม เพื่อมิให้ปริมาณการจราจรแออัดคับคั่งในบริเวณหนึ่งบริเวณใดมากเกินไป โดยให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ มีการกระจายตัวในพื้นที่เขตชานเมืองมากขึ้น ตัวอย่างของการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีการดำเนินการไปบางส่วนแล้ว ได้แก่ พื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ รายละเอียดดังแสดงในรูป 3.2 และตาราง 3.1 (กองผังเมือง, 2537)

3.2.1 งานหลักที่กองวางผังพัฒนาเมืองต้องดำเนินงาน เพื่อจัดทำโครงการดังกล่าว ประกอบด้วย (กองผังเมือง, 2537)

- 1) การสำรวจการใช้ที่ดินและอาคาร ในพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร
- 2) การจัดทำแผนที่อาคารและแผนที่อื่น ๆ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเมือง
- 3) การรวบรวมสถิติข้อมูลเกี่ยวกับประชากร การปลูกสร้างอาคาร การขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทต่าง ๆ ฯลฯ
- 4) การวางผังเมืองรวม ผังพัฒนาเขต และผังเมืองเฉพาะ
- 5) การจัดทำข้อกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ZONING REGULATION IN RATANAKOSIN

- IR = Inner Ratanakosin area
- OR = Outer Ratanakosin Area
- PD = Padung Krung Kasem Area

รูปที่ 3.2 แสดงการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์

ตารางที่ 3.1 แสดงข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์

Land Use Zone	Land Use Regulations in Ratanakosin Area														Height (m)												
	resident	resident commercial	resident office	commercial office	office	shop-house	restaurant	entertainment	theatre	sports	hotel	gas station	factory	ware-house		educational house	health care	audio-visual	special commercial	parking garage	public bldg.	govt bldg.	religious	cemetery	market	billboard	
IR 1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
IR 2	O	O	O	O	O	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
IR 3	O	O	O	O	O	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
IR 4	O	O	O	O	O	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
OR 1	O	O	O	O	O	X d <300	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
OR 2	O	O	O	O	O	X d <300	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
OR 3	O	O	O	O	O	X d <300	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
OR 4	O	O	O	O	O	X d <300	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
OR 5	O	O	O	O	O	X d <300	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
OR 6	O	O	O	O	O	X d <300	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
OR 7	O	O	O	O	O	X d <300	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
OR 8	O	O	O	O	O	X d <300	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
OR 9	O	O	O	O	O	X d <300	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
OR 10	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	37
PD 1	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	.
PD 2	O	X	O	O	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	20

can be built if the area <300 is less than 300 sq m
 can not be built except elementary school
 can not be built except non-admittance type
 can not be built except remodeling / guidelines
 can not be built except the bill board size is less than 5 sq m
 can not be built except activities are printing by machine, electronics repair, film processing, lapidary, machine laundry or blue printing

3.2.2 ข้อมูลและเครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วยข้อมูลในลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) ข้อมูลประเภทแผนที่ชนิดต่าง ๆ
- 2) ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดของอาคารในแต่ละบริเวณ ซึ่งใช้ในการควบคุมขนาดของอาคารสามารถจำแนกความแตกต่างของข้อมูลในด้านการใช้อาคารได้เป็น ความสูงของอาคาร สภาพของอาคาร สัดส่วนของพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน และอัตราส่วนของพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่ดิน
- 3) ข้อมูลแสดงแบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ในพื้นที่
- 4) การแสดงผลการศึกษาด้วยภาพ ตาราง และแผนภูมิต่าง ๆ
- 5) การคำนวณพื้นที่อาคารขนาดใหญ่เพื่อศึกษาด้านการลงทุน
- 6) การสร้างภาพ 3 มิติเพื่อเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นภาพพจน์ของเมืองหลังจากที่มีการใช้ข้อกำหนดควบคุมการปลูกสร้างอาคารตามกฎหมายที่กำหนดขึ้น เป็นต้น

นอกจากข้อมูล และเครื่องมือดังกล่าวข้างต้นยังมีข้อมูลที่จำเป็นต้องจัดเตรียมเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบสำหรับการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนี้ (Goodman, 1968)

- 1) ข้อมูลทางการใช้ของที่ดินทุกแปลง
- 2) ข้อมูลทางด้านความสามารถและที่ตั้งของสาธารณูปโภคต่าง ๆ
- 3) ข้อมูลราคาที่ดินโดยประเมินของทุก ๆ ส่วนของชุมชน
- 4) ข้อมูลที่ตั้งของอาคารที่ก่อสร้างใหม่ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา
- 5) ข้อมูลที่ตั้งและลักษณะของที่ว่าง
- 6) ข้อมูลความกว้างของถนนสายต่าง ๆ
- 7) ข้อมูลขนาดความกว้างของที่ดินหน้าบ้าน หลังบ้าน และด้านข้างของอาคารแต่ละหลัง
- 8) ข้อมูลความสูงของอาคารแต่ละหลัง
- 9) ข้อมูลขนาดแปลงที่ดินแต่ละแปลง
- 10) ข้อมูลจำนวนครอบครัวในแต่ละอาคาร
- 11) ข้อมูลการขยายตัวทางการค้า และอุตสาหกรรม
- 12) ข้อมูลลักษณะและแนวโน้มการขยายตัวของชุมชน
- 13) ข้อมูลลักษณะการครอบครองและกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

3.2.3 การดำเนินการจัดหาข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานในปัจจุบัน กองวางแผนพัฒนาเมืองต้องจัดทำแผนที่ แผนที่ และรูปภาพของพื้นที่ในลักษณะต่าง ๆ โดยการนำแผนที่พื้นฐานของพื้นที่บริเวณที่จะทำการศึกษา นำมาใช้ประกอบข้อมูลสิ่งปลูกสร้าง และสาธารณูปโภคสาธารณูปการต่าง ๆ ในบริเวณดังกล่าวเพื่อจัดทำเป็นภาพ 3 มิติ นำมาใช้ในการพิจารณาจัดทำข้อ

กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน ศึกษาผลกระทบของสิ่งปลูกสร้างที่มีต่อพื้นที่บริเวณที่ทำการ ศึกษาทั้งในด้านของสภาวะแวดล้อม และทัศนวิสัยในบริเวณดังกล่าว การปฏิบัติงานของกองวางผังพัฒนาเมืองในปัจจุบันจะทำการนำแผนที่หลักมาทำการขยาย และเขียนแบบขึ้นจากข้อมูลสิ่งปลูกสร้างเพื่อให้ได้ภาพ 3 มิติ ของสภาพพื้นที่ในปัจจุบัน นำมาศึกษาร่วมกับข้อมูลด้านอื่น ๆ ดังกล่าวข้างต้นซึ่งได้มาจากการสำรวจนำมารวบรวม สรุป จำนวน และ วิเคราะห์เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นยังต้องมีการทำการทดลองกำหนดรายละเอียดจัดทำเป็นแผนที่ แผนผัง และภาพ 3 มิติในรูปแบบ และมุมมองต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติและผู้บริหาร ซึ่งการจัดเตรียมข้อมูล และการจัดทำแผนที่ แผนผัง และภาพ 3 มิติจะใช้เวลาในการดำเนินงานมาก อีกทั้งการจะศึกษาผลกระทบจากการทดลองวางสิ่งปลูกสร้างในรูปแบบต่าง ๆ ลงในพื้นที่มีข้อจำกัดจากระยะเวลาที่ใช้ในการสร้างแบบ ขั้นตอนการปฏิบัติโดยสรุปของการจัดทำภาพ 3 มิติของพื้นที่ที่สนใจศึกษากำหนดผังเมืองมีดังนี้

- 1) ปรับขยาย หรือลดขนาดของแบบจากแผนที่หลักในพื้นที่ที่สนใจทำเป็นผัง 2 มิติในขนาดที่เหมาะสม
- 2) สำรวจ รวบรวมข้อมูลประกอบของอาคารในพื้นที่ที่สนใจ
- 3) เขียนเป็นภาพ 3 มิติจากข้อมูลทั้งสองส่วนในมุมมองต่าง ๆ ในลักษณะภาพทิวทัศน์ (Perspective) ดังรูปที่ 3.3
- 4) ทดลองวาดรูปอาคาร หรือสิ่งปลูกสร้างที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตลงในภาพ 3 มิตินั้น เพื่อดูแนวโน้มของสภาพเมืองตามที่กำหนดไว้ ดังรูปที่ 3.4

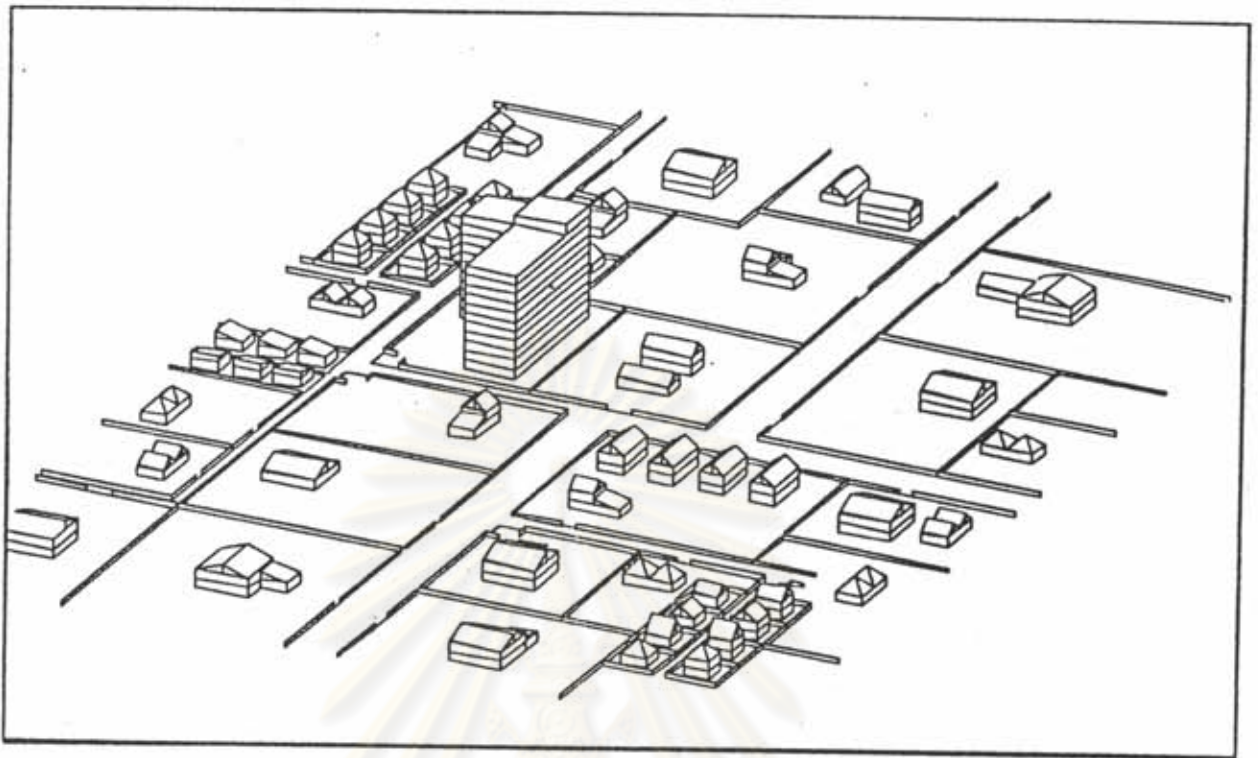
ตัวอย่างของแผนที่ลักษณะอื่น ๆ ที่กองวางผังพัฒนาเมืองต้องจัดทำเพื่อประกอบในการพิจารณาจัดทำผังเมือง เช่น แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์อาคาร ดังแสดงในรูปที่ 3.5 เป็นต้น

3.2.4 การกำหนดมาตรฐานในการควบคุมขนาดของอาคาร (Building Volume Control : BVC) เพื่อใช้ในการจัดทำข้อกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้น มีค่าที่สำคัญที่ต้องพิจารณากำหนด 2 ค่า ได้แก่

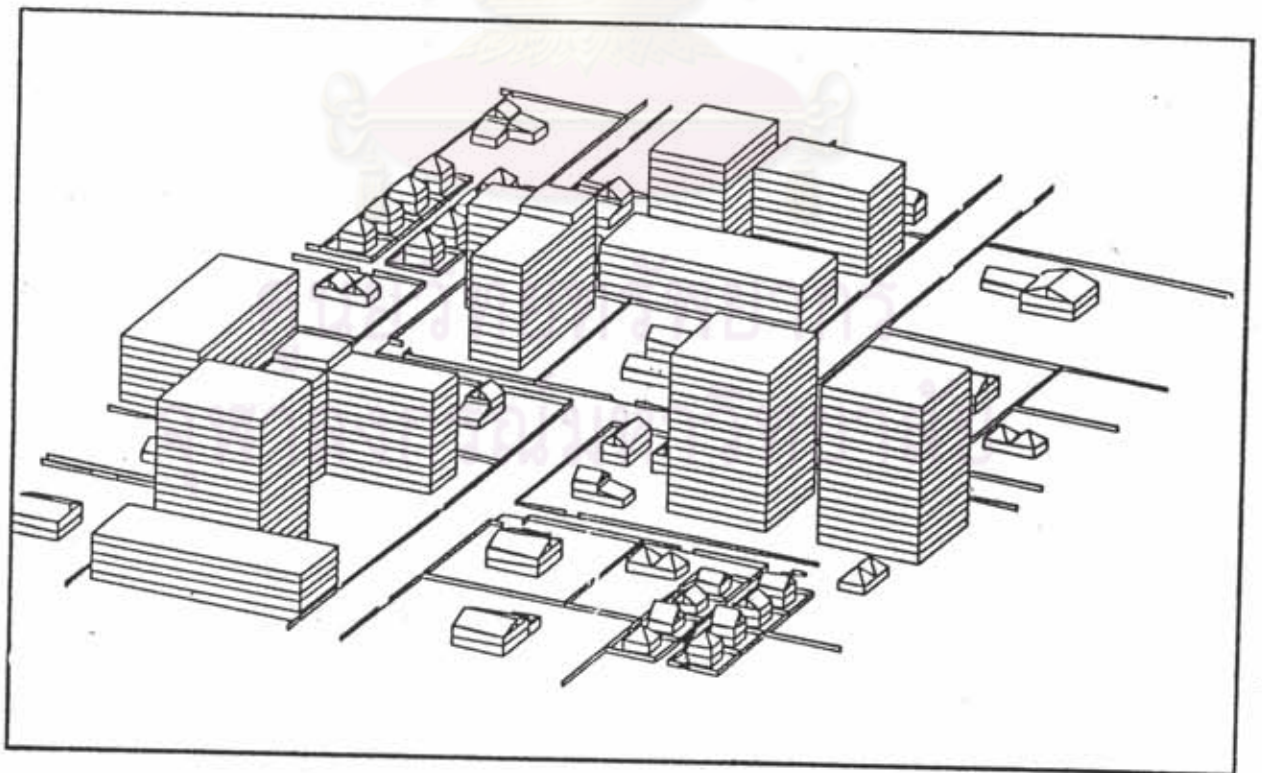
- 1) ค่าสัดส่วนของพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (Floor Area Ratio : FAR) ได้จากการคำนวณหาสัดส่วนของพื้นที่ใช้สอยรวมของอาคารทุกอาคารในพื้นที่ที่กำหนด กับขนาดของพื้นที่ทั้งหมดที่กำหนด โดยอาจกำหนดเป็นค่าประมาณการได้จากสูตร

$$\text{ค่า FAR} = \frac{\sum (\text{พื้นที่อาคาร} \times \text{จำนวนชั้น})}{\text{ขนาดของที่ดินทั้งหมด}}$$

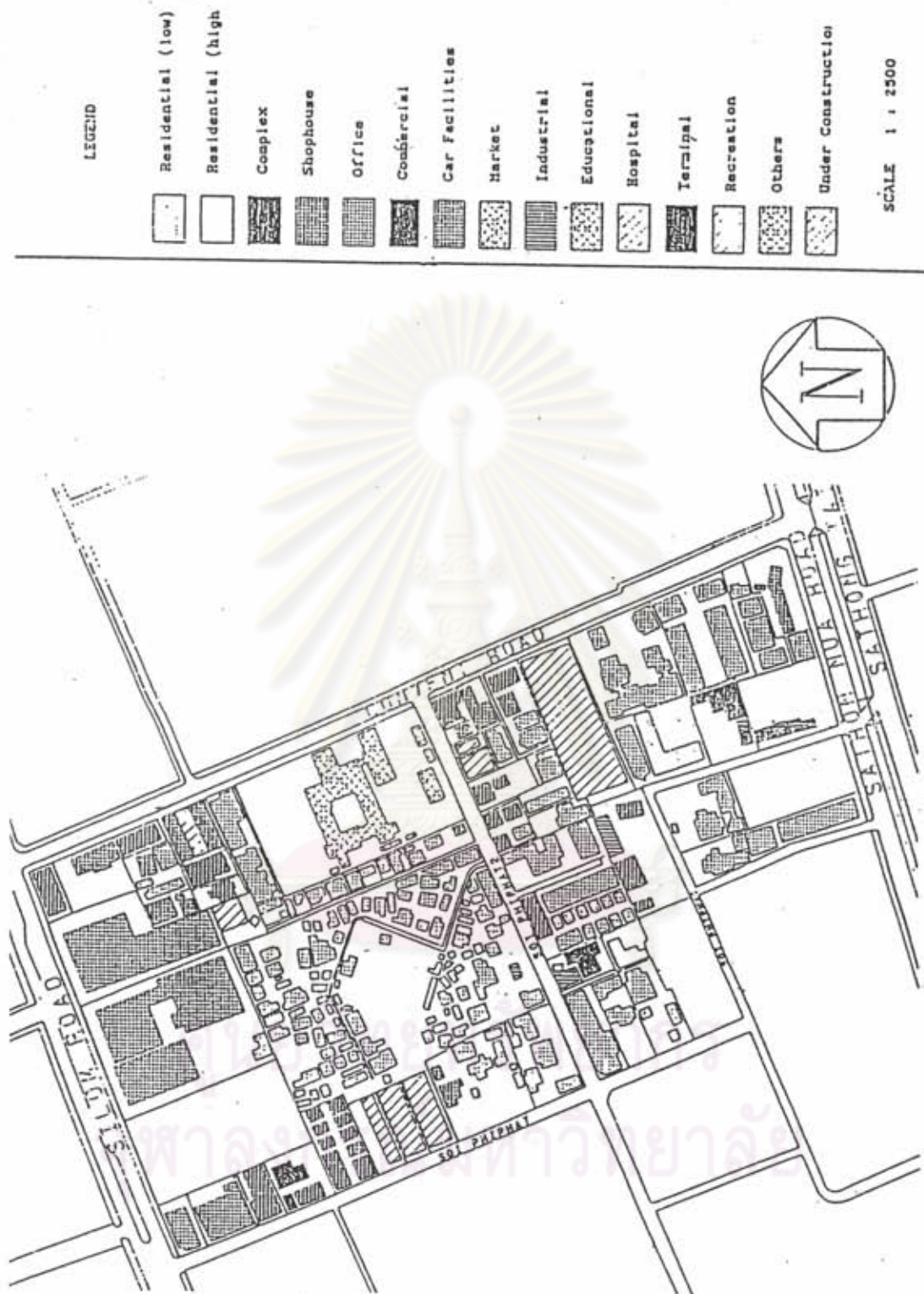

รูปที่ 3.3 ภาพ 3 มิติของพื้นที่ปัจจุบันที่กำลังสนใจศึกษา

รูปที่ 3.4 ภาพ 3 มิติของพื้นที่ที่ทำการทดลองกำหนดอาคารสิ่งปลูกสร้างที่คาดว่าจะเป็น

รูปที่ 3.5 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์อาคาร ในพื้นที่ถนนสีลม - สาทร

2) อัตราส่วนของพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่ดิน (Building Coverage Ratio : BCR) ได้จากการคำนวณหาสัดส่วนของพื้นที่อาคารทุกอาคารในพื้นที่ที่กำหนด กับขนาดของพื้นที่ทั้งหมดที่กำหนด โดยอาจกำหนดเป็นค่าประมาณการได้จากสูตร

$$\text{ค่า BCR} = \frac{\sum (\text{พื้นที่อาคาร})}{\text{ขนาดของที่ดินทั้งหมด}}$$

ความสัมพันธ์ของค่าทั้งสองจะมีผลต่อสภาพของเมือง และความหนาแน่นของประชากร ซึ่งค่า FAR และ BCR ที่เหมาะสมนั้นจะถูกกำหนดขึ้นตามความเหมาะสมโดยพิจารณาจากสภาพพื้นที่ในปัจจุบัน ผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะที่กำหนด และข้อกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่ต้องการควบคุม ตัวอย่างของความสัมพันธ์ของระหว่างค่า BCR และ FAR ที่มีผลต่อสภาพเมือง ดังรูปที่ 3.6 และ 3.7

3.3 ปัญหาในการปฏิบัติงาน และแนวความคิดในการแก้ปัญหา

ในการปฏิบัติงานของกองวางผังพัฒนาเมืองต้องประสบกับปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะปัญหาความล่าช้าในการดำเนินงานเนื่องจากการรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ผู้บริหารกรุงเทพมหานครยังมีความต้องการข้อมูลในรูปต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินอีกมาก ปัญหาต่าง ๆ ของกองวางผังพัฒนาเมืองสามารถสรุปได้ดังนี้

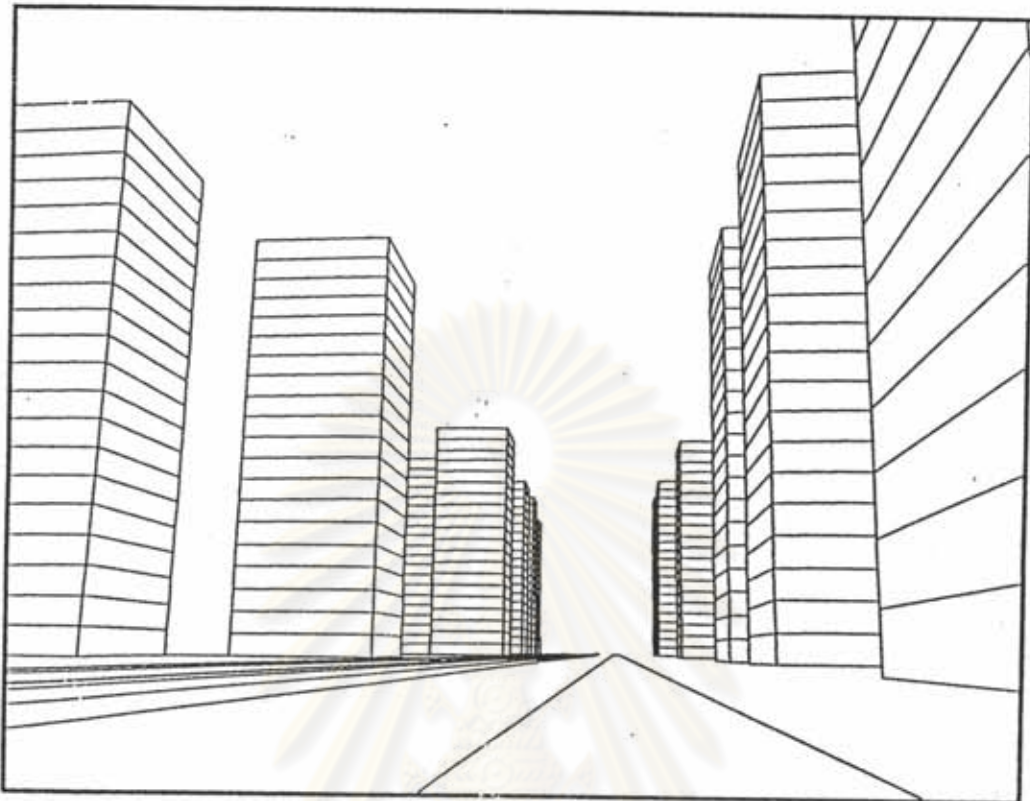
3.3.1 ปัญหาในด้านบุคลากร เนื่องจากสำนักผังเมือง และหน่วยงานในสำนักเป็นหน่วยงานที่เพิ่งจะขยายมาจากหน่วยงานระดับกองและระดับฝ่าย จึงทำให้มีปัญหาในการขาดแคลนบุคลากรเมื่อเทียบกับปริมาณงานที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้การปฏิบัติงานไม่ทันต่อความต้องการ

3.3.2 ปัญหาในด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สนับสนุนในการปฏิบัติงาน เนื่องจากเหตุผลเดียวกับข้อ 3.3.1

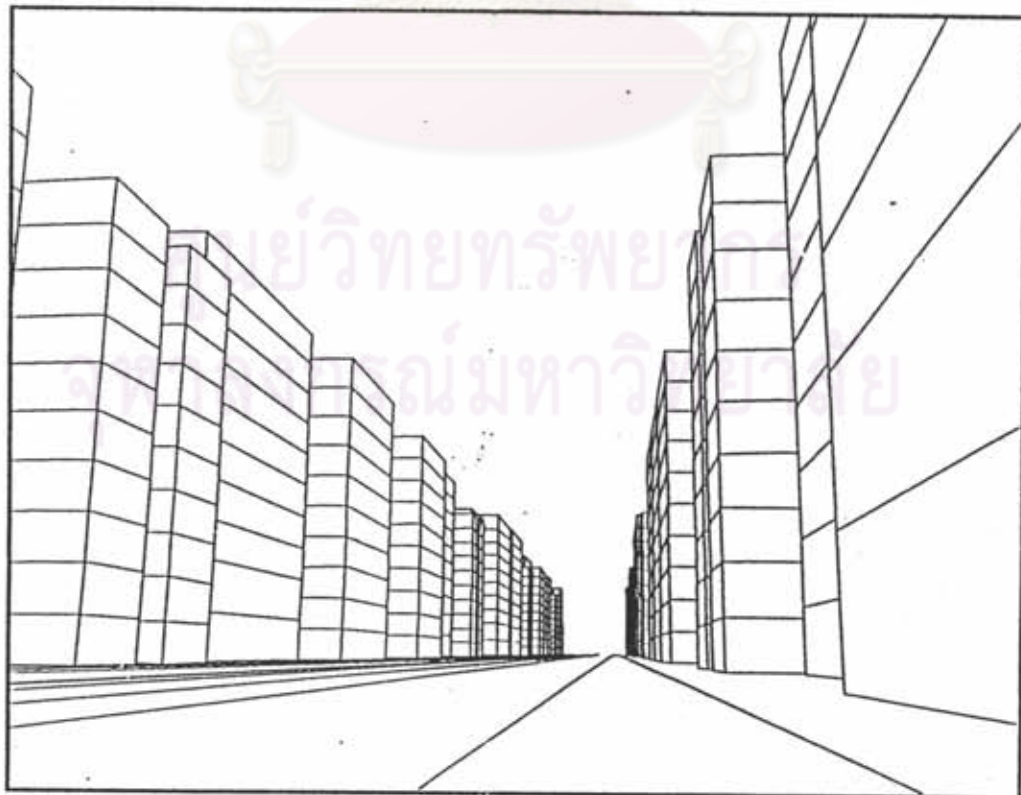
3.3.3 ปัญหาด้านข้อมูล เนื่องจากในปัจจุบันหน่วยงานส่วนใหญ่ในสำนักยังมีการจัดเก็บและค้นหาข้อมูลโดยอาศัยเจ้าหน้าที่ ทำให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น

- 1) ข้อมูลลำสมัย สูญหาย กระจัดกระจาย หรือผิดพลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง
- 2) ไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ทำให้เกิดการจัดเก็บข้อมูลซ้ำซ้อน และคลาดเคลื่อนไม่ตรงกัน
- 3) ไม่มีมาตรฐานในการจัดเก็บข้อมูล
- 4) ข้อมูลมีโอกาศผิดพลาดสูง

รูปที่ 3.6 แสดงตัวอย่างของพื้นที่ที่มีค่า BCR ต่ำ ที่ระดับค่า FAR เดียวกันกับรูปที่ 3.7

รูปที่ 3.7 แสดงตัวอย่างของพื้นที่ที่มีค่า BCR สูง ที่ระดับค่า FAR เดียวกันกับรูปที่ 3.6

5) ขาดต่อการค้นหาข้อมูลที่จะนำมาใช้งาน

6) ข้อมูลพื้นฐานยังไม่มีครอบคลุมทั้งพื้นที่กรุงเทพมหานคร

เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กองวางแผนผังพัฒนาเมืองมีการวางแผนที่จะนำระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้โดยได้พิจารณาที่จะนำฐานข้อมูลที่ทางกรุงเทพมหานครดำเนินการอยู่แล้วเพื่อมาเป็นประโยชน์ ได้แก่ ฐานข้อมูลทางด้านสารสนเทศเพื่อการบริหาร ซึ่งดำเนินการโดยกองคอมพิวเตอร์ สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร และฐานข้อมูลทางด้านข้อมูลสนเทศที่ดินกรุงเทพมหานคร ซึ่งดำเนินการโดยกองสารสนเทศที่ดิน สำนักผังเมือง มาเป็นข้อมูลประกอบในการจัดทำภาพ 3 มิติของพื้นที่ที่ต้องการศึกษา ซึ่งคาดว่าจะทำให้สามารถจัดทำผังพื้นที่กรุงเทพมหานครแบบ 3 มิติ ของพื้นที่ที่ต้องการศึกษาได้อย่างรวดเร็ว ข้อมูลมีความเป็นปัจจุบันมากที่สุด และสามารถจัดทำภาพ 3 มิติในมุมมองต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นยังการลดการใช้จ่ายงบประมาณในด้านการจัดซื้อจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ของกรุงเทพมหานคร ลดค่าใช้จ่ายในการสำรวจรวบรวมข้อมูล ลดความซ้ำซ้อนในการการจัดทำระบบสารสนเทศ และเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานอื่น ๆ ในการพัฒนาระบบสารสนเทศ และทรัพยากรที่มีอยู่ไปใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 โครงการจัดทำข้อมูลสนเทศที่ดินกรุงเทพมหานคร (Bangkok Land Information System : BLIS)

โครงการจัดทำข้อมูลสนเทศที่ดินกรุงเทพมหานครมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานกลางในการจัดทำข้อมูลสนเทศที่ดินเพื่อจัดเก็บข้อมูลที่สำคัญทางด้านเมือง ทั้งในส่วนของถนน แนวขอบเขตตามธรรมชาติ อาคารสิ่งปลูกสร้าง และงานด้านสาธารณูปโภคต่าง ๆ ซึ่งมีหน่วยงานหลายหน่วยงานรับผิดชอบอยู่ เช่น กรุงเทพมหานคร การไฟฟ้านครหลวง การประปานครหลวง องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น ทำให้เกิดการประสานข้อมูลให้มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เพื่อให้ผู้บริหารสามารถดึงข้อมูลมาใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างฉับไวและมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 มีการจัดทำเป็นโครงการนำร่องซึ่งมีเป้าหมายในการดำเนินการดังนี้

- สร้างแผนที่ฐานมาตราส่วน 1 : 1,000 ในพื้นที่ประมาณ 25 ตารางกิโลเมตรของเขตคลองเตยโดยใช้ข้อมูลจากภาพถ่ายทางอากาศมาตราส่วน 1 : 1,000 และข้อมูลการสำรวจของกรมที่ดิน

- สร้างข้อมูลสนเทศที่ดินในพื้นที่ประมาณ 3 ตารางกิโลเมตรของเขตคลองเตย

- จัดทำแผนที่ฐานมาตราส่วน 1 : 10,000 ของพื้นที่กรุงเทพมหานครทั้งหมด

โครงการนำร่องดังกล่าวแล้วเสร็จในปลายปี พ.ศ. 2535 สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และสามารถนำผลของโครงการมาใช้ประโยชน์ของกรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

- การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning)
- การจัดการแปลงที่ดิน (Land Administration)
- การจัดการระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน (Management of Physical Infrastructure)

ในปัจจุบันโครงการดังกล่าวอยู่ระหว่างการจัดทำข้อเสนอเทศที่ดินทั่วทั้งพื้นที่กรุงเทพมหานคร

3.4.1 ระบบคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในโครงการจัดทำข้อเสนอเทศที่ดินกรุงเทพมหานคร มีรูปแบบการติดตั้งดังแสดงในรูปที่ 3.8 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ได้แก่

- File Server ยี่ห้อ SUN รุ่น 3/480
- UNIX Work Station ยี่ห้อ SUN รุ่น 3/80
- PC Work Station รุ่น PC/ARC 386S
- Digitizer ยี่ห้อ CALCOMP รุ่น 9500
- Electrostatic Plotter ยี่ห้อ CALCOMP รุ่น 58436
- Pen Plotter ยี่ห้อ CALCOMP รุ่น 1025
- Line Printer
- Laser Printer
- Dot Matrix Printer ยี่ห้อ NEC รุ่น P5300
- Uninterruptible Power Supply (UPS)

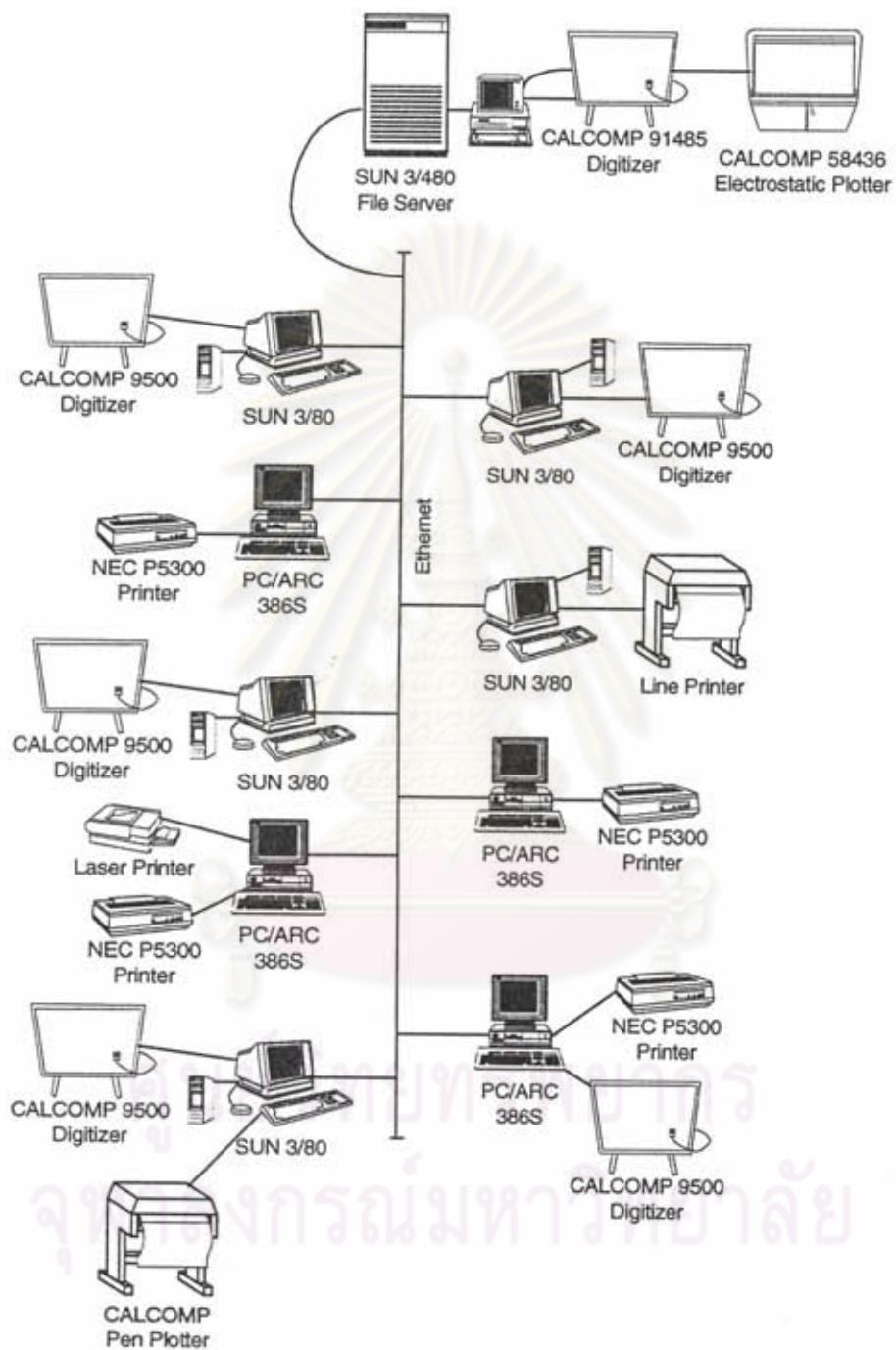
2) ซอฟต์แวร์ระบบ (Operating System) ได้แก่

- ระบบปฏิบัติการยูนิกซ์ (UNIX) Solaris รุ่น 2.5
- Solaris OpenWindows รุ่น 3.5

3) ซอฟต์แวร์สารสนเทศภูมิศาสตร์ ได้แก่ โปรแกรม ARC/INFO รุ่น 6.0

3.4.2 การจัดเก็บฐานข้อมูลของโครงการจัดทำข้อเสนอเทศที่ดินของกรุงเทพมหานคร ถูกจัดเก็บลงบนโปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ ARC/INFO รุ่น 6.0 โดยจะแบ่งข้อมูลเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

- ข้อมูลแผนที่ (Graphic) ประกอบด้วยข้อมูล ถนน อาคาร แม่น้ำ และเส้นแบ่งเขตการปกครอง เป็นต้น
- ข้อมูลในส่วน Attribute ประกอบด้วยข้อมูล อาคาร เจ้าของอาคาร สาธารณูปโภค เป็นต้น

รูปที่ 3.8 แผนภูมิการติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์ของโครงการนำร่อง BLIS
(Bangkok Land Information System Pilot Project)

วิธีหลักในการจัดเก็บข้อมูลใน ARC/INFO คือการจัดเก็บเป็น คอเวอเรจ (Coverage) ซึ่งเป็นการจัดเก็บข้อมูลแบบเวกเตอร์ คอเวอเรจมีลักษณะเหมือนกับแผนที่หนึ่งแผ่น ที่อธิบายข้อมูลประเภทใดประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ข้อมูลถนน เป็นต้น คอเวอเรจจะจัดเก็บข้อมูลทั้งสองลักษณะ คือ ข้อมูลตำแหน่งในแผนที่ และข้อมูลประกอบ (Attribute) (Environment Systems Reserch Institute Inc., 1991)

ข้อมูลที่จัดเก็บในโครงการจัดทำข้อมูลแผนที่ดินกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ แผนที่ในมาตราส่วน 1 : 1,000 ประกอบด้วยคอเวอเรจดังแสดงในตารางที่ 3.2 และแผนที่ในมาตราส่วน 1 : 10,000 ประกอบด้วยคอเวอเรจดังแสดงในตารางที่ 3.3

สำหรับในส่วนของแผนที่มาตราส่วน 1 : 1,000 ของพื้นที่เขตคลองเตยที่เรานำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดของระบบพิกัดข้อมูลดังนี้

- ใช้ระบบพิกัด UTM (Universal Transverse Mercator)
- พื้นที่เขตคลองเตยที่ทำการวิจัยอยู่ในโซนที่ 47 ของระบบพิกัด UTM
- หน่วยในการวัดเป็น เมตร
- สเฟียร์รอยด์ (Spheroid) ที่ใช้ในการอ้างอิงคือ Everest

ตารางที่ 3.2 ข้อมูลที่จัดเก็บของแผนที่ในอัตราส่วน 1 : 1,000

ลำดับ	ชื่อคอเวอเรจ	องค์ประกอบ	คำอธิบาย
1	bls	POLYGON	ข้อมูลสิ่งปลูกสร้าง
2	sas	LINE	ถนน
3	uls	POINT	ข้อมูลจุดติดตั้งสาธารณูปโภค

ตารางที่ 3.3 ข้อมูลที่จัดเก็บของแผนที่ในอัตราส่วน 1 : 10,000

ลำดับ	ชื่อคอเวอเรจ	องค์ประกอบ	คำอธิบาย
1	road	LINE	ข้อมูลถนน
2	mainroad	ANNO.monorail	ข้อมูลรถเมล์ราง
3	mainroad	ANNO.mainroad	ชื่อถนนสายหลัก
4	mrail	LINE	ชื่อเส้นทางรถไฟ

ตารางที่ 3.3 (ต่อ) ข้อมูลที่จัดเก็บของแผนที่ในอัตราส่วน 1 : 10,000

ลำดับ	ชื่อคอเวอเรจ	องค์ประกอบ	คำอธิบาย
5	mainroad	ANNO.name	ชื่อถนนสายหลัก
6	mainroad	NODE	จุดตัดของถนนสายหลักพร้อมชื่อ (ข้อมูลทางแยก)
7	mainroad	LINE	ข้อมูลถนนสายหลัก
8	canal	POLYGON	ข้อมูลคลอง
9	canal	LINE	ข้อมูลคลอง
10	district	ANNO.population	ข้อมูลจำนวนประชากรรายเขต
11	district	POLYGON	ข้อมูลเขตการปกครอง
12	district	LINE	เส้นแบ่งเขตการปกครอง
13	expressway	LINE	ข้อมูลทางด่วน
14	roadpj	LINE	โครงการก่อสร้างและปรับปรุงถนน
15	roadpj	POINT	โครงการก่อสร้างและปรับปรุงถนน
16	hospital	POINT	โรงพยาบาลของกรุงเทพมหานคร
17	sch35	POINT	โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร
18	landuse38	POLYGON	การใช้ประโยชน์ที่ดิน
19	wast	POLYGON	โครงการบำบัดน้ำเสีย
20	fdarea	POLYGON	พื้นที่ป้องกันน้ำท่วม
21	boat	ANNO.name	ชื่อเส้นทางเดินเรือ
22	boat	LINE	เส้นทางเดินเรือ
23	boat	POINT	ท่าเทียบเรือ
24	bmaplan	LINE	ข้อมูลผังเมือง
25	atcpot	POINT	โครงการ ATC (จุดตัดทางแยก)
26	atcarea	POLYGON	พื้นที่ให้บริการ ATC

3.4.3 หลักการและคำจำกัดความสำหรับโปรแกรม ARC/INFO

แผนที่เป็นการแสดงสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่บนผิวโลกลงบนแผ่นกระดาษ โดยเรียกสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ว่าองค์ประกอบของแผนที่ (Map Feature) ซึ่งจะประกอบไปด้วย จุด เส้น และพื้นที่ โดยจะแสดงคุณลักษณะขององค์ประกอบของแผนที่ต่าง ๆ นั้นด้วยรูปภาพ เช่น ความหนาของเส้น การระบายสีพื้นที่ รูปแบบของจุด เป็นต้น

ในแผนที่ทุกแผ่นจะต้องมีคุณสมบัติ 3 ประการ คือ

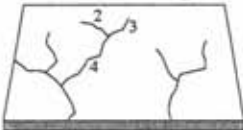
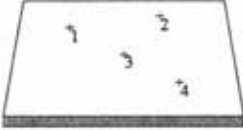
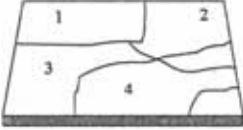
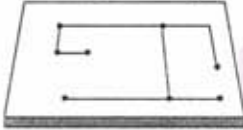
- มาตราส่วน : ระยะทางบนแผนที่เปรียบเทียบกับระยะทางจริงบนผิวโลก
- การฉายแผนที่ (Projection) : การแปลงพื้นผิวโค้งลงมาสู่แผ่นระนาบ
- ระบบพิกัด : ระบบที่ใช้ในการบอกตำแหน่งโดยใช้ระยะและทิศทางอ้างอิงจากสิ่งอื่น ๆ

ความหมายของคำว่า ARC/INFO ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ARC หมายถึง โครงสร้างข้อมูลส่วนที่เป็นรูปภาพจุด เส้น และพื้นที่ ที่ใช้แสดงตำแหน่งขององค์ประกอบต่าง ๆ และ INFO หมายถึง ข้อมูลส่วนที่เป็นข้อมูลประกอบขององค์ประกอบต่าง ๆ ดังนั้น ARC/INFO จึงมีความหมายรวมถึงการเชื่อมโยงกันของข้อมูลทั้ง 2 ส่วนนั้น

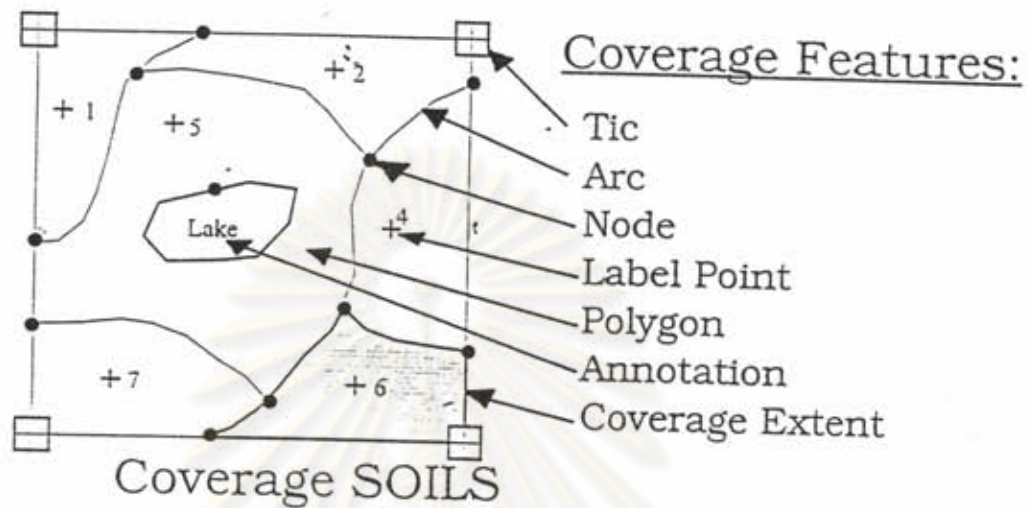
โปรแกรม ARC/INFO จัดเก็บข้อมูลองค์ประกอบของแผนที่ต่าง ๆ ในรูปแบบของข้อมูลดิจิทัลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ และแสดงผล ซึ่ง ARC/INFO จะเรียกแผนที่ดิจิทัลนี้ว่า คอเวอเรจ ลักษณะของคอเวอเรจใน ARC/INFO มีหลายประเภท คอเวอเรจแต่ละประเภทจะมีข้อมูลองค์ประกอบของแผนที่จัดเก็บอยู่เรียกว่า องค์ประกอบของคอเวอเรจ (Coverage Feature) ดังแสดงตัวอย่างในรูปที่ 3.9 สำหรับตัวอย่างขององค์ประกอบของคอเวอเรจแสดงไว้ในรูปที่ 3.10 องค์ประกอบของคอเวอเรจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ องค์ประกอบของคอเวอเรจแบบปฐมภูมิ (Primary Coverage Feature) และองค์ประกอบของคอเวอเรจแบบทุติยภูมิ (Secondary Coverage Feature)

1) องค์ประกอบของคอเวอเรจแบบปฐมภูมิ (Primary Coverage Feature) ประกอบด้วย

- เส้นโค้ง (Arcs) เป็นตัวแทนของสิ่งที่มีลักษณะเป็นเส้น เช่น แม่น้ำ หรือเส้นขอบเขตของพื้นที่ เราสามารถแสดงความสัมพันธ์ของเส้นกับจุดปลายทั้งสองของเส้น หรือโหนด (Node) หรือกับพื้นที่ที่อยู่ทั้งสองด้านของเส้นนั้น ซึ่งความสัมพันธ์นี้เรียกว่า โทโพโลยี (Topology)

Layers	Feature Attribute Tables	Description
Polygon Coverage	Polygon Attribute Table (PAT) Area Perimeter Cover# Cover-ID	-สำหรับข้อมูลที่รูปปิด เช่น แปลงที่ดิน -polygon จะมีเนื้อที่ และ Arc จะมีค่าความยาว -จะเก็บจุดของค่าพิกัด x,y ที่มีจุดเริ่มต้น และจุดสิ้นสุดเป็นจุดเดียวกัน
Line Coverage	Arc Attribute Table (AAT) Fnode# Tnode# Lpoly# } ในกรณีไม่มี polygon Rpoly# } ค่าจะถูกกำหนดให้เป็น 0 Length Cover# Cover-ID	-สำหรับข้อมูลที่มีลักษณะเป็นเส้น เช่น ถนน -Arc จะมีค่าความยาว -ไม่มีเนื้อที่ -เก็บจุดของค่าพิกัด x,y
Point Coverage	Point Attribute Table (PAT) Area Perimeter } ค่าเป็น 0 Cover# Cover-ID	-สำหรับข้อมูลที่เป็นจุด เช่น ตำแหน่งบ่อน้ำ -ไม่มีค่าความยาว และเนื้อที่ -เก็บค่าพิกัด x,y
Network Coverage	Polygon Attribute Table (PAT) Area Perimeter Cover# Cover-ID	-สำหรับข้อมูลที่เป็นทั้งพื้นที่ และเส้น เช่น ข้อมูลแหล่งน้ำ -PAT (polygon) เก็บข้อมูลของบึง ในขณะที่ AAT เก็บข้อมูลของคันแม่น้ำ -ค่า Polygon/Arc topology จะแสดงโดยให้ค่า Lpoly/Rpoly ใน AAT
Link Coverage	Point Attribute Table (PAT) Area Perimeter } ค่าเป็น 0 Cover# Cover-ID	-สำหรับข้อมูลที่เป็นเส้นเชื่อม โครงระหว่างจุด -ค่า Arc topology จะแสดงโดยให้ค่า Fnode/Tnode ใน AAT
	Arc Attribute Table (AAT) Fnode# Tnode# Lpoly# } ค่าเป็น 0 Rpoly# } Length Cover# Cover-ID	Annotation สามารถปรากฏอยู่ใน Coverage ทุกประเภท

รูปที่ 3.9 ตัวอย่างของคอเวอเรจประเภทต่าง ๆ ที่จัดเก็บใน ARC/INFO

Feature Attribute Tables SOILS.PAT

RECNO	AREA	PERIMETER	SOILS#	SOILS-ID	TYPE	RATING	SUITABILITY
1	-36.0	24.0	1	0	-	-	-
2	3.0	9.0	2	1	A3	113	สูง
3	2.5	8.5	3	2	C6	95	ต่ำ
4	15.0	15.0	4	3	B7	212	ปานกลาง
5	4.0	8.5	5	4	B13	201	ปานกลาง
6	2.0	4.5	6	5	Z22	86	ต่ำ
7	5.5	12.0	7	6	A6	77	สูง

↑   ↑

ใน point attribute table ค่าใน items ทั้ง 2 นี้จะเป็นศูนย์ทั้งหมด

รูปที่ 3.10 ตัวอย่างขององค์ประกอบของคอเวอเรจที่จัดเก็บใน ARC/INFO

- โหนด (Nodes) เป็นตัวแทนของจุดปลายของเส้น หรือจุดตัดของเส้น กับเส้น โหนดสามารถแสดงความสัมพันธ์กับเส้นที่ใช้โหนดนั้นได้

- โพลีกอน (Polygons) เป็นตัวแทนของสิ่งที่เป็นพื้นที่ เช่น ประเภทการใช้ที่ดิน โพลีกอนสามารถแสดงความสัมพันธ์กับเส้นที่ประกอบขึ้นเป็นรูปปิด และ เลเบล พอยท์ (Label Point) ที่อยู่ภายในรูปปิด

- เลเบลพอยท์ (Label Points) เป็นตัวแทนของสิ่งที่เป็นจุด เช่น หมู่ควบคุม จุดแสดงตำแหน่งที่ตั้งต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้เป็นที่ยึดข้อมูลประกอบของพื้นที่รูปปิดด้วย

2) องค์กรประกอบของคอเวอเรจแบบทุติยภูมิ (Secondary Coverage Feature) ประกอบด้วย

- ทิก (Tics) เป็นจุดที่ทราบพิกัดจริงบนผิวโลกที่ปรากฏบนแผนที่ เช่น หมู่ควบคุม ฯลฯ ใช้สำหรับการปรับค่าพิกัดของแผนที่ที่นำเข้าด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ตรงกับค่าพิกัดจริงบนผิวโลก

- คำบรรยาย (Annotation) เป็นข้อความที่ปรากฏอยู่บนแผนที่เพื่อใช้อธิบาย หรือเป็นชื่อบอกสิ่งต่าง ๆ บนแผนที่

- ขอบเขตของแผนที่ (BND) เป็นชุดของค่าพิกัดรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่ใช้บอกขอบเขตของข้อมูลที่เป็นเส้น และจุดที่อยู่ในคอเวอเรจนั้น

ข้อมูลประกอบขององค์กรประกอบของคอเวอเรจแบบปฐมภูมิจะจัดเก็บอยู่ในตารางเก็บข้อมูลขององค์กรประกอบ (Feature Attribute Tables : FATs) ดังนี้

1) ตารางเก็บข้อมูลของโพลีกอน (Polygon Attribute Table : PAT) เก็บข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่รูปปิด

2) ตารางเก็บข้อมูลของเส้นโค้ง (Arc Attribute Table : AAT) เก็บข้อมูลพื้นฐานของเส้น

3) ตารางเก็บข้อมูลของจุด (Point Attribute Table : PAT) เก็บข้อมูลพื้นฐานของจุด ตารางเก็บข้อมูลของจุดจะมีโครงสร้างเหมือนกับตารางเก็บข้อมูลของโพลีกอนแต่มีค่า AREA และ PERIMETER เป็นศูนย์

4) ตารางเก็บข้อมูลของโหนด (Node Attribute Table : NAT) เก็บข้อมูลพื้นฐานของจุดปลายของเส้น

ส่วนข้อมูลประกอบอื่น ๆ ของข้อมูลสามารถแยกเก็บเป็นแฟ้มข้อมูลต่างหากได้ ซึ่งอาจจะอยู่ในส่วนของ INFO หรือเป็นโปรแกรมจัดการฐานข้อมูลอื่นก็ได้ ในเวลาใช้งานจะต้องทำการ

เชื่อมโยงเข้ากับตารางเก็บข้อมูลขององค์ประกอบได้ แต่จะต้องมีไอเท็ม (Item) ที่เก็บข้อมูลที่ใช้เป็นตัวเชื่อมที่ถูกต้องตรงกันทั้งสองข้าง (Environment Systems Reserch Institute Inc., 1991)

3.4.4 แนวทางการนำข้อมูลไปใช้ในงานของกองวางผังพัฒนาเมือง

ความต้องการในการจัดทำภาพ 3 มิติของพื้นที่ต่าง ๆ ของกองวางผังพัฒนาเมืองมีความต้องการข้อมูลพื้นฐานอย่างน้อย 2 ส่วน ได้แก่

- ข้อมูลแนวดนนวน ครอบคลุม ซอยต่าง ๆ และแนวเส้นขอบเขตตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ คู คลอง เป็นต้น

- ข้อมูลอาคาร และสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลที่จัดเก็บในโครงการจัดทำสารสนเทศที่ดินกรุงเทพมหานครซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ แผนที่ในมาตราส่วน 1 : 1,000 และแผนที่ในมาตราส่วน 1 : 10,000 ตามตารางที่ 3.2 และ 3.3 พบว่าแผนที่ที่เหมาะสมจะนำมาใช้กับงานของกองวางผังพัฒนาเมืองได้แก่ แผนที่มาตราส่วน 1 : 1,000 ซึ่งมีการจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็นทั้งสองส่วน คือ คอเวอเรจ BLS ซึ่งจัดเก็บข้อมูลอาคาร คอเวอเรจ SAS ซึ่งจัดเก็บข้อมูลถนน และคอเวอเรจ ULS ซึ่งจัดเก็บข้อมูลสาธารณูปโภค

ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะต้องนำมาใช้ทั้งในส่วนของคุณสมบัติตำแหน่งในแผนที่ ซึ่งจัดเก็บอยู่ในคอเวอเรจ และข้อมูลประกอบซึ่งจัดเก็บของในแฟ้มตารางเก็บข้อมูลขององค์ประกอบรูปแบบต่าง ๆ ทั้งแฟ้มตารางเก็บข้อมูลของโพลีกอน แฟ้มตารางเก็บข้อมูลของส่วนโค้ง แฟ้มตารางเก็บข้อมูลของจุด และแฟ้มตารางเก็บข้อมูลของโหนด

3.5 โครงการจัดระบบข้อมูลและข่ายงานระบบคอมพิวเตอร์ของกรุงเทพมหานคร

(Management Information System : MIS)

โครงการจัดระบบข้อมูลและข่ายงานระบบคอมพิวเตอร์ของกรุงเทพมหานคร เกิดจากแนวนโยบายของผู้บริหารกรุงเทพมหานครที่มุ่งพัฒนาและปรับปรุงระบบข้อมูล วางระบบการประสานงานการจัดเก็บและใช้ประโยชน์ข้อมูลของส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกกรุงเทพมหานคร โดยนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้เพื่อประโยชน์ในการวางแผนและพัฒนากรุงเทพมหานคร และให้มีหน่วยงานกลางประสานงานการจัดข้อมูลสารสนเทศของกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ระบบข้อมูลของกรุงเทพมหานครมีความเป็นเอกภาพเป็นปัจจุบัน และสามารถเชื่อมประสานสัมพันธ์กันได้ทั่วถึงในทุกกระบวนงานของกรุงเทพมหานคร (วัตตะ สุนพงษ์สีมานนท์, 2537)

กรุงเทพมหานครโดยกองคอมพิวเตอร์ สำนักงานนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ดำเนินโครงการโดยเริ่มโครงการตั้งแต่เดือนมีนาคม 2535 ได้จัดให้มีการศึกษาและกำหนดแบบ

ระบบงาน 8 ระบบ ซึ่งรายละเอียดของระบบงานทั้ง 8 ระบบจะกล่าวต่อไป มีการติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร พัฒนาระบบงาน และสร้างฐานข้อมูลของทั้ง 8 ระบบงาน จนกระทั่งปัจจุบันกรุงเทพมหานครสามารถใช้ระบบดังกล่าวในการปฏิบัติงานได้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว สำหรับการดำเนินโครงการที่ต่อเนื่องจะเป็นการขยายและพัฒนาระบบงานให้ครอบคลุมความต้องการของผู้ใช้เพิ่มขึ้น และมีการเชื่อมโยงข้อมูลกับระบบสารสนเทศเฉพาะกิจของแต่ละหน่วยงานที่มีการดำเนินการไปบ้างแล้ว

8.5.1 ระบบคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในโครงการจัดระบบข้อมูลและรายงานระบบคอมพิวเตอร์ของกรุงเทพมหานคร แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ได้แก่

- UNIX Host ยี่ห้อ Control Data รุ่น CD4680 จำนวน 1 เครื่อง
- Disk Array ขนาด 16 GB จำนวน 1 หน่วย
- Magnetic Tape จำนวน 2 หน่วย
- Cartridge Tape จำนวน 2 หน่วย
- 2 GB Cartridge Tape จำนวน 1 หน่วย
- UNIX Server ยี่ห้อ Control Data รุ่น CD4320 จำนวน 1 เครื่อง
- Terminal Device Interface (TDI)
- Line Printer ความเร็ว 2000 LPM และ 600 LPM จำนวน 2 หน่วย
- Packet Assembler / Deassembler (PAD) จำนวน 51 หน่วย
- MODEM GDC V.32E จำนวน 118 หน่วย
- PC Work Station ยี่ห้อ Data Mini รุ่น 386
- PC Work Station ยี่ห้อ Data Mini รุ่น 486
- Dot Matrix Printer ยี่ห้อ NEC รุ่น P9300
- Uninterruptible Power Supply (UPS)

2) ซอฟต์แวร์ระบบ (Operating System) ได้แก่

- ระบบปฏิบัติการยูนิกซ์ EP/IX รุ่น 3.0
- ระบบจัดการฐานข้อมูล ORACLE รุ่น 6.0
- Terminal Emulator TDM3

3) เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาระบบ (Development Tools) ได้แก่

- SQL* PLUS รุ่น 3.0
- SQL* FORM รุ่น 3.0
- SQL* NET รุ่น 1.0

- SQL* REPORT
- PRO* C
- PRO* COBOL
- C Compiler
- COBOL Compiler

สำหรับรูปแบบการติดตั้งรายละเอียดในรูปที่ 3.11

3.5.2 การจัดเก็บฐานข้อมูลของโครงการจัดระบบข้อมูลและข่ายงานระบบคอมพิวเตอร์ของกรุงเทพมหานคร ถูกจัดเก็บลงในโปรแกรมจัดการฐานข้อมูล ORACLE รุ่น 6.0 โดยจะแบ่งข้อมูลเป็น 2 ส่วนประกอบด้วย

1) ฐานข้อมูลเฉพาะของแต่ละระบบงาน แบ่งออกเป็น 8 ส่วนตามระบบงาน ได้แก่

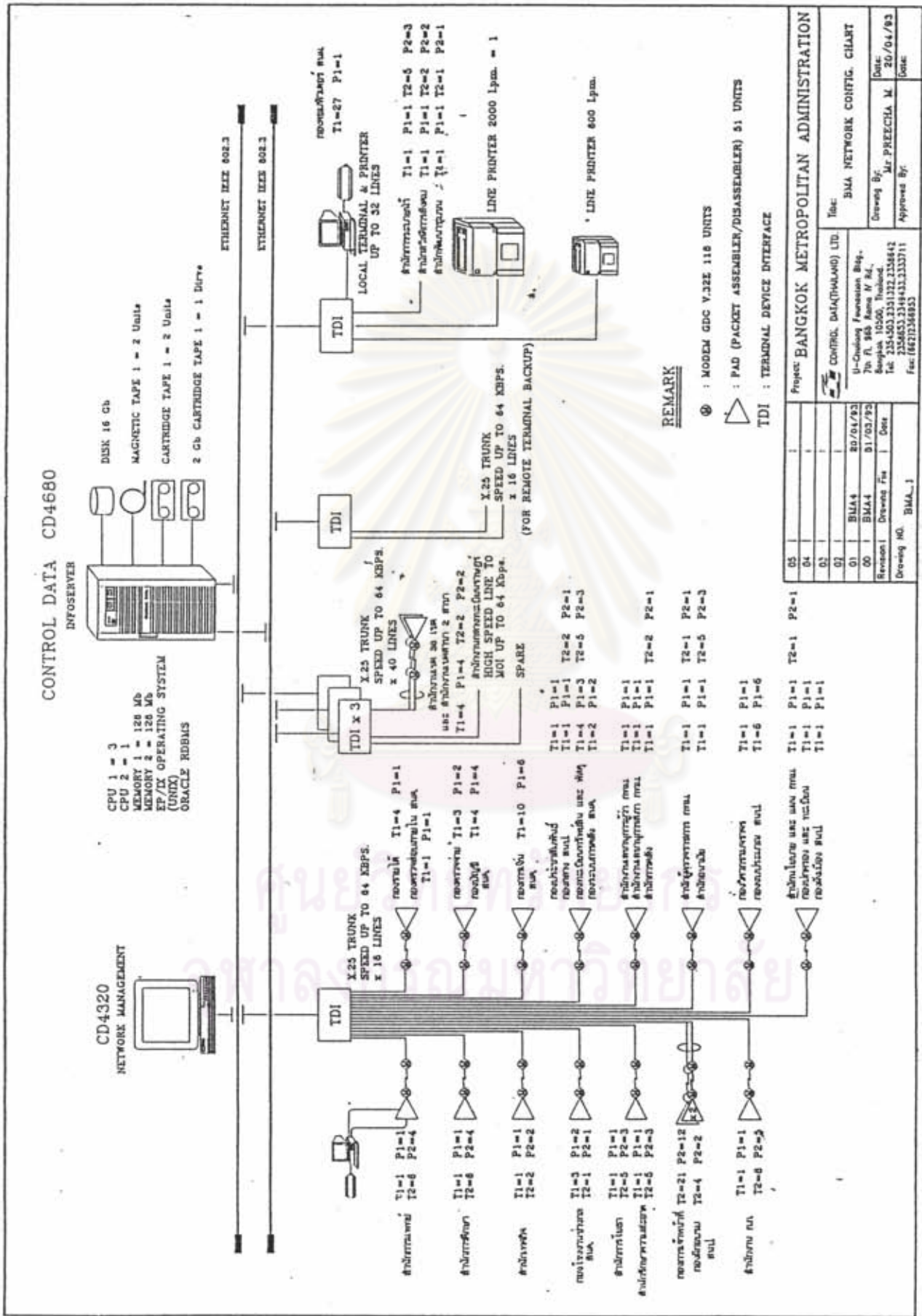
- ข้อมูลระบบงานรายได้
- ข้อมูลระบบงานการเงิน
- ข้อมูลระบบงานบัญชี
- ข้อมูลระบบงานงบประมาณ
- ข้อมูลระบบงานจัดซื้อ
- ข้อมูลระบบงานจัดจ้าง
- ข้อมูลระบบงานบัญชีทรัพย์สิน
- ข้อมูลระบบงานบุคลากร

2) ฐานข้อมูลร่วมเพื่อใช้ในการอ้างอิงของระบบงานต่าง ๆ เช่น ข้อมูลรหัสจังหวัด -อำเภอ-ตำบล รหัสคำนำหน้าชื่อ เป็นต้น

3.5.3 แนวทางการนำข้อมูลไปใช้ในงานของกองวางผังพัฒนาเมือง

จากการศึกษาถึงระบบงานทั้ง 8 ระบบ พบว่าระบบงานที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับข้อมูลอาคารในพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ข้อมูลของระบบรายได้ ซึ่งเป็นระบบที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในงานจัดเก็บภาษี โดยแบ่งออกได้เป็น 3 ระบบย่อย ได้แก่ ระบบภาษีโรงเรือน ระบบภาษีบำรุงท้องที่ และระบบภาษีป้าย มีโครงสร้างในการจัดเก็บข้อมูลของระบบย่อยทั้งสามระบบดังรายละเอียดในตารางที่ 3.4 ถึง 3.6 (สุรพงษ์ เกียรติยศสุนทรณ์ และคณะ, 2539)

สำหรับตารางที่นำมาใช้ในการค้นหาข้อมูลความสูงของอาคารจากเลขหมายประจำบ้านที่ได้จากข้อมูลของโครงการจัดทำข้อสนเทศที่ดินกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ข้อมูลจากตารางข้อมูลโรงเรือน (HOUSE_MASTER) ข้อมูลอาคาร (BUILDING) และข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรือนกับอาคาร (HOUSE_DETAIL_RELATION) ซึ่งเป็นตารางของภาษีโรงเรือนและที่ดิน

รูปที่ 3.11 แผนภูมิการติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์ของโครงการ MIS (Management Information System Project)

ตารางที่ 3.4 โครงสร้างตารางในการจัดเก็บข้อมูลภาษีโรงเรือนและที่ดิน

ลำดับที่	ชื่อตาราง	คำอธิบาย
1	HOUSE_TYPE	ข้อมูลประเภทโรงเรือน
2	HOUSE_CONSTRUCT	ข้อมูลประเภทวัสดุก่อสร้าง
3	HOUSE_MASTER	ข้อมูลโรงเรือน
4	BUILDING	ข้อมูลอาคาร
5	HOUSE_BUILD_RELATION	ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรือนกับอาคาร
6	HOUSE_PATTERN	ข้อมูลแบบยื่น ภ.ร.ค. 2
7	HOUSE_MANY_PATTERN	ข้อมูลการรวมหลายแบบยื่น
8	HOUSE_DETAIL_RELATION	ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรือนกับแบบยื่น
9	HOUSE_LAND_CONNECT	ข้อมูลที่ดินต่อเนื่อง
10	HOUSE_COOWNERSHIP	ข้อมูลกรรมสิทธิ์ร่วม
11	HOUSE_RENT	ข้อมูลผู้เช่าช่วง
12	HOUSE_NOTICE	ข้อมูลใบแจ้ง / ใบเตือน
13	HOUSE_NOTICE_NEW	ข้อมูลใบเตือนค้างยื่นแบบรายใหม่
14	HOUSE_ACCOUNT_RECIEVE	ข้อมูลลูกหนี้ค้างชำระ
15	HOUSE_ACCOUNT_MANY	ข้อมูลลูกหนี้ค้างชำระ รวมค่อนหลายแบบยื่น
16	HOUSE_ACCOUNT_PAYMENT	ข้อมูลลูกหนี้ค้างชำระพ้นยอด
17	HOUSE_PATTERN_PAYMENT	ข้อมูลสรุปยอดแบบยื่น
18	BUILDING_GENERATE	ข้อมูลรหัสอาคารที่ระบบสร้างขึ้น
19	HOUSE_GENERATE	ข้อมูลเลขรับที่ระบบสร้างขึ้น
20	HOUSE_DISTRICT_GENERATE	ข้อมูลเลขแขวงที่ระบบสร้างขึ้น
21	HOUSE_BUFFER	ข้อมูลการค้างยื่นแบบ

ตารางที่ 3.5 โครงสร้างตารางในการจัดเก็บข้อมูลภูมิบ้านทุ่งทองที่

ลำดับที่	ชื่อตาราง	คำอธิบาย
1	LAND_RATE	ข้อมูลอัตราภาษีบ้านทุ่งทองที่
2	LAND_USEFUL	ข้อมูลตารางการใช้ประโยชน์
3	LAND_PATTERN	ข้อมูลแบบขึ้น ภ.บ.ท. 5
4	LAND_MANY_PATTERN	ข้อมูลการรวมหลายแบบขึ้น
5	LAND_DETAIL_RELATION	ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างที่ดินกับแบบขึ้น
6	LAND_PATTERN_USEFUL	ข้อมูลรายการใช้ประโยชน์
7	LAND_NOTICE	ข้อมูลใบแจ้ง / ใบเตือน
8	LAND_NOTICE_NEW	ข้อมูลใบเตือนค้างยื่นแบบรายใหม่
9	LAND_REDUCE	ข้อมูลการขอลดเนื้อที่ดิน
10	LAND_CHANGE_USEFUL	ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์
11	LAND_ACCOUNT_RECIEVE	ข้อมูลลูกหนี้ค้างชำระ
12	LAND_ACCOUNT_MANY	ข้อมูลลูกหนี้ค้างชำระ รวมก่อนหลายแบบขึ้น
13	LAND_ACCOUNT_PAYMENT	ข้อมูลลูกหนี้ค้างชำระพ้นยอด
14	LAND_PATTERN_PAYMENT	ข้อมูลสรุปยอดแบบขึ้น
15	LAND_GENERATE	ข้อมูลเลขรับที่ระบบสร้างขึ้น
16	LAND_DISTRICT_GENERATE	ข้อมูลเลขแขวงที่ระบบสร้างขึ้น
17	LAND_RATE_REGION	ข้อมูลอาณาเขตท้องที่
18	LAND_BUFFER	ข้อมูลการค้างยื่นแบบ
19	LAND_LANDNO_BUFFER	ข้อมูลโฉนดที่ค้างยื่นแบบ

ตารางที่ 3.6 โครงสร้างตารางในการจัดเก็บข้อมูลภาษีป้าย

ลำดับที่	ชื่อตาราง	คำอธิบาย
1	SIGN_MASTER	ข้อมูลป้าย
2	SIGN_RATE	ข้อมูลอัตราภาษีป้าย
3	SIGN_PATTERN	ข้อมูลแบบยื่น ก.ป. 1
4	SIGN_MANY_PATTERN	ข้อมูลการรวมหลายแบบยื่น
5	SIGN_DETAIL_RELATION	ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างป้ายกับแบบยื่น
6	SIGN_NOTICE	ข้อมูลใบแจ้ง / ใบเดือน
7	SIGN_NOTICE_NEW	ข้อมูลใบเดือนค้างยื่นแบบรายใหม่
8	CANCEL_TRAN	ข้อมูลการขอยกเลิกป้าย
9	SIGN_ACCOUNT_RECIEVE	ข้อมูลลูกหนี้ค้างชำระ
10	SIGN_ACCOUNT_MANY	ข้อมูลลูกหนี้ค้างชำระ รวมค่อนหลายแบบยื่น
11	SIGN_ACCOUNT_PAYMENT	ข้อมูลลูกหนี้ค้างชำระพ้นยอด
12	SIGN_PATTERN_PAYMENT	ข้อมูลสรุปยอดแบบยื่น
13	SIGN_CODE_GENERATE	ข้อมูลรหัสป้ายที่ระบบสร้างขึ้น
14	SIGN_GENERATE	ข้อมูลเลขรับที่ระบบสร้างขึ้น
15	SIGN_BUFFER	ข้อมูลการค้างยื่นแบบ
16	SIGN_CODE_BUFFER	รหัสป้ายที่ค้างยื่นแบบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย